

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANI ÖYKÜLERİ"

Arşimet
MÖ 287 - MÖ 212
Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözülü

Milattan önce 276. Akdeniz'de, Sicilya Adası'nda, eski bir Yunan kenti olan Siraküza'dayız...

Haydi Arşimet, biz yüzmeye gidiyoruz, Sen de gel.

Şunu okumayı bitireyim, geliyorum arkadaşlar.

Milattan önce mi? Vay canına, amma da eskiden yaşamış Arşimet!

Evet Simit'çğim. Neredeyse 2300 yıl öncesinden söz ediyoruz.

Arşimet bir süre sonra denizde yüzen arkadaşlarına katılır...

Bakin bakın! Kollarımı çırpmadığım halde batmadan durabiliyorum!

İlginç! Bazı nesnelere batarken, bazıları suyun üzerinde nasıl durabiliyor acaba?

Nesi ilginç bunun Peynir? Suyun kaldırma kuvveti var ya!

Aferin Simit. Konumuz da bu işte.

Eh, o zaman ne İnternet var ne bir şey elbet!

Doğru! İnternet yok ama neyse ki kütüphane var.

Arşimet, o dönemde dünyanın en büyük bilgi hazinesini saklayan İskenderiye kütüphanesinden olabildiğince yararlanır.

Tanrım! Öğrenecek ne çok şey var!

Aa! Meşhur İskenderiye Kütüphanesi!

Evet ama artık yok. Ne yazık ki içindeki değer biçilemez eserlerle birlikte yakılarak yok edilmiş!

Arşimet çocukluk ve gençlik yıllarını hem eğlenerek hem de bol bol okuyarak geçirir. Ancak o çağda eğitim olanakları sınırlıdır. Bir süre sonra kendini geliştirebilmek için dönemin kültür ve bilim merkezlerinden olan İskenderiye'ye gider.

Arşimet burada matematik, geometri ve felsefe konularında çalışır. Ünlü matematik ve geometri bilgini Öklid'in öğrencilerinden ders alır. Bir süre sonra Siraküza kentine geri döner. Burada bir yandan matematik ve geometri alanlarındaki çalışmalarını sürdürürken, diğer yandan da insanların yaşamını kolaylaştıracak yeni düzenekler tasarlamaya çalışır.

Bu düzeneklerin kuşkusuz en ünlüsü, "Arşimet vidası"dır.

Arşimet vidası mı?
O da ne?

O dönemde gemilere dolan suyu dışarı atmaya yarıyormuş. Şekli bir vidayı andığı için Arşimet vidası deniyor.

Siraküza, sık sık Romalılardan saldırısına uğrar. Arşimet, geliştirdiği düzeneklerle kentin bu saldırılara uzun süre dayanmasına yardım eder.

Bunlar Romalılardan savaş gemileri sanırım...

Evet. Bunlar da Arşimet'in geliştirdiği mancınıklar

Siraküza hükümdarı, kuyumcusuna bir miktar altın verip bir taş yaptırır. Ancak kuyumcusundan kuşkuludur. Ya kuyumcu altının tamamını kullanmışsa? Arşimet'ten, bunu bulmasını ister.

Elektron mikroskobuyla inceleseler ya tacı!

Ay, sen de hiç anlamıyorsun espriden...

O çağda ne elektroni, ne mikroskobu Simit'çiğimi!

Arşimet uzun süre düşünür. Ve bir gün, hamamda yıkılırken...

Elbette... Suya bırakılan bir nesne, ancak kendi hacmi kadar su taşıyabilir... Hükümdarın kuyumcuya verdiği altının miktarını bildiğimize göre... Tamamdır bu iş!

Yani?

Sabret, geliyor açıklaması...

Arşimet, hamamda havuzun içindeyken ağırlığının azaldığını hisseder. Üstelik, suya bırakılan bir nesnenin kendi hacmi kadar su taşıdığını fark eder. Bu durumda hükümdarın kuyumcuya verdiği altının hacmiyle tacın hacminin eşit olması gerektiğini düşünür. Tamamının altından olup olmadığını anlamak için de tacı suya bırakıp ne kadar su taşıdığına bakması yeterlidir!

Eureka!
Eurekaaaa!

Evreka mı?
O da ne demek?

Ah, bunu tahmin etmeni beklerdim senden Simit.Evreka, Yunancada "buldum" anlamına geliyor.

Arşimet'in çalışmalarına bakıldığında günümüzdeki bilimsel yöntem anlayışına uygun bir yaklaşım izlediği görülür.

Ömrü boyunca matematiği, geometriyi ve fiziği kullanarak pek çok buluş yapan Arşimet, insanlığa sayısız yararlar sağlar.

Haydi o zaman. Bunca "İskenderiye" sözünün üstüne, gidip birer "İskender kebab" yiyelim.

Açım diyorum, açım! Açken şekerim düşüyor...

Ne duyarsızsın Simit yal!

